pottery and animal bones) was discovered in the upper layer in the N part of the plot. A paving fragment was unearthed at a depth of 40–45 cm in the NW part (Fig. 3). Below it lay black soil (Fig. 1), which contained sherds of 17th–18th-century household pottery, stove tile fragments, animal bones, a crucible fragment, a ring with a setting (Fig. 2), a button fragment, and a silver Rīga Christina shilling. The layer continued down to a depth of 1.6–2.5 m. Below that, natural yellowish sand was encountered. 20th-century fill layers were recorded in the S part of the plot. An early 20th-century masonry wall fragment was discovered. Unglazed sherds of household pottery, a copper belt buckle, a metal button with the Russian imperial coat-of-arms, and a lead seal were found in the layers.

Stanislav Rutkovski

Naugarduko gatvė 2A

2017 m. sklype Naugarduko g. 2A Vilniuje statytas naujas pastatas su požemine automobilių stovėjimo aikštele. 2016 m. žvalgomuosius tyrimus čia vykdė P. Vutkinas. Nustatyta, jog sklypo centrinėje ir Š dalyse yra susiformavęs tik XIX–XX a. II pusės sluoksnis, o sklypo R ir V dalyse išlikęs vertingas archeologinis sluoksnis (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 410–412).

Tirtas sklypas su šalia esančiais namais sudaro trikampį tarp Pylimo, Naugarduko ir Vingrių gatvių. Sklypas buvo netoli gynybinės sienos, tarp Trakų ir Rūdninkų vartų. Pagal 1576 m. F. Hogenbergo planą, ši vieta buvo tankiai užstatyta dar XVI a. II pusėje. Tuo metu vyravo mediniai namai. Pagal XVIII a. I pusės Fiurstenhofo planą, dabartinio Naugarduko g. 2A sklypo Š ir ŠR dalys buvo gynybinės sienos pylimo teritorijoje, kur nebuvo pažymėtas net kelias. V dalyje fiksuojami mediniai pastatai. 1808 m. jau buvo suformuotas dabartinių Pylimo, Naugarduko ir Vingrių gatvių sankirtos trikampis, kuris išliko iki šių dienų. Naugarduko g. 2A sklypo teritorijoje buvo tik mediniai pastatai, kurie R dalyje ribojosi su vienu mūriniu namu, esančiu dabartinio namo Pylimo g. 25 vietoje. 1840 m. plane teritorija buvo kiek tankiau užstatyta mediniais pastatais. 1938 m. ši teritorija buvo tankiai užstatyta mūriniais ir nedideliais mediniais pastatais: P ir R dalis, einanti palei Vingrių ir Pylimo gatves, buvo užstatyta perimetru mūriniais pastatais. Mūriniai namai taip pat skyrė teritoriją į dvi dalis (dabartinio Pylimo g. 25 ir 25A pastatai), jų buvo ir dabartinio Naugarduko g. 2A sklypo teritorijoje.

2017 m. atlikus detaliuosius tyrimus, ištirta visa užstatyti numatyta sklypo dalis, kurios bendras plotas 478,5 m^2 (plotai 1–4). Sklypo ribose taip pat vykdyti elektros kabelių perklojimo darbai, kurių metu žvalgyta 59 m ilgio tranšėja. Vėliau pagal parengtą projekto papildymą vandentiekio ir nuotekų įvadų vietose ištirti dar du plotai (5–6), iš viso 19,15 m^2.

Tyrimų metu visame sklype fiksuota panaši situacija, tik sluoksniai skirtingose jo dalyse nevienodai išlikę. Pavyzdžiui, centrinėje sklypo dalyje (plotas 2), kur stovėjo tarybiniu laikotarpiu pastatytas pastatas, kultūriniai sluoksniai buvo visiškai suardyti.

Viršutiniai archeologiškai nevertingi XIX–XX a. sluoksniai dažniausiai buvo 1,2–1,4 m storio, tačiau sklypo R dalyje (plotai 1 ir 3) vietomis buvo ir 2,2 m storio. Žemiau fiksuotas iki 1,6 m storio kultūrinis sluoksnis. Sklypo Š dalyje tirtas fragmentiškai susiformavęs ar išlikęs XVIII a. sluoksnis. Likusioje sklypo dalyje šio laikotarpio sluoksnis nesusiformavo arba neišliko ir po XIX a. sluoksniu buvo tiriamas XVI a. pabaiga – XVII a. datuojamas horizontas – dažniausiai pilko grunto sluoksnis. Jis buvo

0 1 cm

1 pav. LDK Vytauto denaras. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 1. A GDL Vytautas penny.

40–60 cm storio, o vietomis siekė ir 1 m. Giliau visame sklype slūgsojo iki 60 cm storio geltono smėlio sluoksnis, kuriame radinių neaptikta, todėl stratigrafiškai jis datuotas laikotarpiu tarp XV a. I ketvirčio ir XVI a. pabaigos. Manoma, kad smėlis čia užslinko iš PV pusės, nuo kalvos. Po smėliu tirtas 10–30 cm storio pilko grunto su angliukais ir pasitaikančiais molio intarpais sluoksnis, kuris pagal aptiktus buitinės keramikos radinius ir LDK Vytauto denarą (1 pav.) datuojamas XIV a. IV ketvirčiu – XV a. I ketvirčiu. Sluoksnyje ir po juo esančiame įžemyje išlikę to paties laiko medinio užstatymo liekanų (pilko grunto ruožų, stulpaviečių, sudegusios medienos). Atskirai reiktų paminėti struktūras, fiksuotas plotuose 1 ir 3. Ploto 1 ŠV dalyje, ties H_{abs} 114,23–114,35 m sluoksnyje išryškėjo medinės struktūrų liekanos (2 pav.). Struktūra stačiakampio formos, sudaryta iš dviejų vienodo 1,75x1,75 m dydžio kvadrato formos medienos liekanų. Spėjama, jog tai buvusių menkaverčių ūkinių pastatėlių vieta. Jie orientuoti PV–ŠR kryptimi. ŠV struktūra stipriai apardyta įrengiant duobę. Medienos liekanos suanglėjusios – pastatėliai tikriausiai sudegė, aplinkoje taip pat gausu angliukų ir molių lęšių. Struktūrų viduje tirtas sluoksnis tik nežymiai skyrėsi nuo aplinkinio sluoksnio. PV struktūroje vyravo pilkas gruntas su angliukais, o ŠR pasitaikė daugiau

2 pav. Plotas 1 pasiekus XIV a. IV ketvirčio – XV a. I ketvirčio sluoksnį iš P. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 2. Area 1 after reaching the fourth quarter of the 14th–first quarter of the 15th-century layer, as seen from the S.

molio. Kiek daugiau molio priemaišų pastebėta iš PR struktūros pusės. Tikėtina, jog įėjimas į pastatėlius buvęs būtent iš PR pusės. Čia atidengta ir keletas akmenų, po kuriais ties H_{abs} 114,24 m išryškėjo apvalios 30 cm skersmens duobės kontūras. Ji užpildyta pilku gruntu su moliu, stačiais šlaitais ir plokščiu dugnu, pasiektu apie 40 cm gylyje. Radinių joje neaptikta.

Ploto 3 ŠV dalyje atidengta keletas sudegusių medinių struktūrų. H_{abs} 114,95 m gylyje aptikta sudegusių lentų liekanų, tačiau jos aiškios struktūros nesudarė. Labiau į R, ties H_{abs} 114,85–114,90 m (3 pav.) atidengtos sudegusių lentų liekanos tikriausiai yra buvusio sudegusio pastato grindys, kurių didžioji dalis sunaikinta įrengiant duobę XVI a. Atrodo, jog atidengtas pastato PV kampas, o pats pastatas turėjo būti orientuotas ŠV–PR kryptimi.

Sklypo ŠR dalyje (plote 1) aptiktos mūrinio XVIII a. tvoros pamato liekanos ir XVII a. II pusėje pastatyto pastato mūrinių pamatų liekanos. Jas išardžius tirti piltinės kilmės pilko grunto sluoksniai su įvairiomis priemaišomis (griuvenomis, smėliu, moliu, angliukais) ir XVII–XVIII a. radiniais. Po šiais sluoksniais ties H_{abs} 114,26–114,47 m atidengtas dar vienas mūro fragmentas, įvardytas *M1* (4 pav.). Tai buvusio pastato, kuris buvo orientuotas R–V kryptimi, pamatų liekanos. Atidengtos Š (2,5 m ilgio, 0,5 m pločio) ir V (4 m ilgio ir 0,8 m pločio) sienų pamatinių dalių liekanos. P sienos pamatinės dalies liekanos fiksuotos ploto PV pjūvyje. Pastato plotis viduje buvo 3,65 m. Pamatų liekanos išlikusios iki 85 cm aukščio, pamatai statyti ant įžemio iš netašytų akmenų ir barokinių antrinio panaudojimo rausvų ir raudonų 14,5–15x7–7,5 cm dydžio plytų, rištų molio skiediniu. Aplink visas liekanas fiksuota įžemyje įgilinta duobė, suformuota statybų metu. Pačių mūrinių liekanų vidus užpiltas

3 pav. Plote 3 atidengtos sudegusios lentos iš PV. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 3. Burnt planks unearthed in area 3, as seen from the SW.

4 pav. Plote 1 atidengtos mūrinių pamatų M1 liekanos iš viršaus. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 4. The remains of masonry wall foundation M1 unearthed in area 1, as seen from above.

moliu su pilko grunto priemaišomis ir griuvenomis. P kampe ties H_{abs} 113,75 m įgilintas įžemyje atidengtas monetų *lobis* (5 pav.) (žr. p. 693–694. Dar vienas *lobis* rastas po pačiais pamatais. Jis taip pat perduotas LNM restauratoriams. Pirminiais duomenimis, jį sudarė dramblio ilties fragmentas, sidabrinė širdelės formos sagtelė su karūna, Prūsijos Frydricho

5 pav. Plote 1, M1 viduje aptiktas 66 monetų lobis. E. Remeco nuotr.

Fig. 5. The 66 coin hoard discovered inside M1 in area 1.

Vilhelmo šilingo 1614 m. varinė klastotė ir sidabrinės Rusijos Michailo Fiodorovičiaus (1613–1645 m.) kapeikos (2 monetos). Pats pastatas statytas XVII a. II pusėje, o nugriautas ir užverstas XVIII a.

Naugarduko St. 2A

In 2017, 478.5 m^2 were investigated on the plot at Naugarduko St. 2A: 19.15 m^2 in the carriageway and a watching brief in a 59 m long power cable trench. The upper 19th–20th-century layers were mostly 1.2–1.4 m thick, but 2.2 m in the E part. Below them, a fragmentally formed or surviving 18th-century layer was excavated in the N part of the plot. A coin hoard (Fig. 5) was discovered beside wall *M1* (Fig. 4). A 0.4–1 m thick, late 16th–17th-century horizon, a layer of mostly grey soil, was excavated under the 19th-century layer in the rest of the plot. A yellow sand layer, which was up to 60 cm thick and contained no finds, lay below that throughout the plot and therefore stratigraphically it was dated to the period between the first quarter of the 15th and the late 16th century. It is thought that the sand slipped here from the hill to the SW. A 10–30 cm thick layer of grey soil which contained small pieces of charcoal and occasional clay pockets and which dates to the fourth quarter of the 14th–first quarter of the 15th century was excavated under the sand (Fig. 1). The remains of wooden structures from the same period had survived in the layer and in the natural soil under it (Figs. 2, 3).

Stanislav Rutkovski,
Tadas Šimanauskas

Polocko gatvė 13

2017 m. KVP atliko detaliuosius tyrimus Vilniuje, istoriniame Užupio priemiestyje, sklype Polocko g. 13. 2006 m. I. Kaplūnaitė vykdė žvalgomuosius tyrimus sklype Polocko g. 21. Jų metu ištirti 9 šurfai (bendras 22,75 m^2 plotas), aptiktas iki 3,15 m storio kultūrinis sluoksnis, datuotas XVII–XX a. (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 374–377). 2012 m. Polocko g. 12 sklypo vidiniame kieme, prie Š fasado P sienos archeologinius tyrimus atiko D. Antropikaitė (bendras 2 m^2 plotas). Tyrimų metu fiksuotas 1,3–2 m storio kultūrinis sluoksnis (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 461–463). 2014 m. Polocko g. 7A sklype detaliuosius tyrimus ir žvalgymus atliko L. Kvizikevičius. Jų metu ištirtas 450 m^2, žvalgytas 377 m^2 plotas, fiksuotas nuo 1 iki 3,9 m storio XIX–XX a. šiukšlių sluoksnis. Apatiniuose horizontuose aptikti XVI–XVII a. sluoksniai su šiems laikotarpiams būdingais radiniais. Centrinėje sklypo dalyje aptikti 3 XVII a. II pusės palaidojimai (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 424–428). 2016 m. Polocko g. 14 sklype V. Muralis vykdė žvalgomuosius tyrimus, ištyrė du šurfus (bendro 4 m^2 ploto). 50–60 cm gylyje aptikti sluoksniai, datuojami XVII–XVIII a. (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 382–384).